

In Memoriam:

Szilárd József

SZILÁRD József, az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet nyugalmazott tudományos osztályvezetője 1902. február 24-én született Temesváron, meghalt 1991. június 10-én, Budapesten.

Egyetemi tanulmányait a budapesti Műszaki Egyetem építészmérnöki karán folytatta, 1926-ban szerzett építészmérnöki diplomát. 1926-30 között különböző építészeti irodákban dolgozott. 1930-ban került a Geofizikai Intézet szolgálatába, ahol a terepi Eötvös-inga mérésekben, majd azok feldolgozásában és kiértékelésében vett részt.

1936-37-ben a londoni Geophysical Prospecting Co. megbízásából torziós-inga méréseket végzett az Anglo-Iranian Oil Co. részére, az iráni Abadan környékén. 1938-tól 1941-ig a Societa Petrolifera Italiana, Fornovo-Taro számára graviméteres méréseket végez a Pó síkságon és a környező területeken. 1942-44 között a hannoveri Seimos cég alkalmazásában graviméteres csoportvezetőként, a MANÁT magyarországi koncessziós területein dolgozott. 1945-47 között földmérőként dolgozott Nógrád megyében. 1947-ben került vissza a Geofizikai Intézethez, ahol mint csoportvezető, majd mint a Gravitációs Osztály vezetője dolgozik. 1956-57-ben a Kínában folyó Eötvös-inga méréseket vezette. 1967 végén ment nyugdíjba. Jóska bácsi halálával a magyar geofizika hőskorának utolsó tanúja távozott körünkől. Annak a nemzedéknek volt tagja, amelyik a nagy gazdasági válság idején kezdte pályáját. Abban az időben, geofizikus képzés nem lévén, a különböző mérnöki és természettudományi végzettségű szakemberek képezték át magukat geofizikussá. Jóska bácsi is mérnöki pályán indult és néhány év tervezői gyakorlat után 1930 tavaszán kapcsolódott be az Eötvös Loránd nevet viselő Geofizikai Intézet munkájába.

Kedves emlékként élnek bennünk azok a szavai, melyeket geofizikusi pályakezdésével kapcsolatban, 80. születésnapján, az egyesületi felköszöntésre válaszolva mondott, miszerint a geofizika területére történő kirándulást múltó epizódnak képzelte, amelyből aztán életre szóló elkötelezettség származott.

Geofizikusi tevékenysége mindvégig a gravitációs kutatásokhoz kötődött. Elévülhetetlen érdemeket szerzett az első országos gravitációs alaphálózat tervezési, szervezési és feldolgozási munkáiban. Az Eötvös-inga mérések során nyert tapasztalatait ka-

matoztatta, amikor az Eötvös-inga mérések és a graviméteres mérések adatainak összedolgozásával, az egész ország területére kiterjedő gravitációs térkép-sorozat létrehozását kezdeményezte. Kezdeményezésének köszönhetően hazánk lett az első olyan ország a világon, melynek egész területére egységes gravitációs térkép készült. Perzsiában, Olaszországban és Kínában végzett munkájával méltó elismerést aratott önmaga és a magyar geofizika számára.

1967-ben a gravitációs osztály vezetőjeként vonult nyugdíjba, de kapcsolata a geofizikával akkor sem szakadt meg. Korát meghazudtoló lelkesedéssel kezdett foglalkozni Eötvös Loránd írásbeli hagyatékának feldolgozásával. Széleskörű nyelvtudása nagymértékben segítette tudománytörténeti tevékenységét. Munkájára a minden részletre kiterjedő alaposág volt jellemző. Más számára mellékesnek tűnő részletek nyomán elindulva, érdekesebbnél érdekesebb eseményekre és emberi sorsokra bukkant, ezekről szóló elbeszéléseit mindig nagy érdeklődéssel hallgattuk. A Magyar Geofizikusok Egyesületének alapító és tiszteleti tagja volt. Az Egyesület keretében a Rá jellemző szerénységgel tevékenykedett. Az Egyesület legfőbb feladatának a rokon szakterületek kapcsolatainak erősítését tartotta. Ennek révén sok barátot szerzett a geológus és geodéta kollégák körében.

Széleskörű történelmi és építészeti ismereteinek és bámulatos memóriájának köszönhetően, társaságában minden vidéki kiszállás élményszámba ment. Órák hosszat tudott egy-egy templom, kastély, birtok vagy család sorsáról, történetéről mesélni. Élete utolsó éveit megkeserítette a magányosság, a hajdani népes családból — a távoli rokonokat kivéve — utolsónak magára maradt. Magányát volt munkatársai — akik atyai jóbarátként szerették és tisztelték — több-kevesebb sikerrel igyekeztek enyhíteni. Jóska bácsi személyében egy olyan nagy műveltségű, széles érdeklődésű, színes egyéniségű, hazáját és magyarságát szerető, a hagyományok megőrzéséért küzdő, szeretetreméltó és kedves geofizikust, barátot és kollégát veszítettünk, akire mindig tisztelettel és szeretettel fogunk emlékezni.

Szabó Zoltán